

The Thai Bar

Under The Royal Patronage

กฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ – ๓๓๓ (ภาค ๒ ลักษณะ ๑๐ และลักษณะที่ ๑๑)

ดร.ศุภกิจ แย้มประชา
ครั้งที่ ๑ - ๒

ขอบเขตการบรรยาย

ตามแนวคำบรรยายในภาคปกติของท่านศาสตราจารย์พิเศษ
หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ลักษณะที่ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ลักษณะที่ ๑๑ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

ข้อสอบสมัย ๗๗

ข้อ ๕. นายमितชนเด็กหญิงสวายอายุ ๑๔ ปี บุตรของนายมังเศรษฐีที่มีชื่อเสียงมาเที่ยวที่บ้านของตน เพราะสนิทกัน เมื่อเด็กหญิงสวายมาถึงบ้านนายमितก็จับเด็กหญิงสวายขังไว้ จากนั้นโทรศัพท์ไปหานายมังตามที่วางแผนเอาไว้ โดยบอกกับนายมังว่าหากไม่นำเงินหนึ่งล้านบาทไปให้ตนตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดจะไม่ปล่อยตัวเด็กหญิงสวายกลับไป นายมังรักบุตรสาวมากจึงตอบตกลง แต่ปรากฏว่านายमितถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับในข้อหาอื่นเสียก่อน ส่วนเด็กหญิงสวายหลบหนีออกจากบ้านนายमितกลับไปหาบิดาของตนได้

ให้วินิจฉัยว่า นายमितมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใดหรือไม่

ข้อสอบสมัย ๗๗

ธงคำตอบ

นายमितชนเด็กหญิงสวยอายุ ๑๔ ปี ไปที่บ้านของตนแล้วกักขังไว้ นายमितมีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๐ เมื่อการชนเป็นการพรากรอย่างหนึ่งและกักขังเด็กหญิงสวยเอาไว้ที่บ้านเป็นการกระทำเพื่อเรียกเงินจำนวนหนึ่งล้านบาทจากนายมั่ง จึงเป็นการพรากรเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี โดยไม่มีเหตุอันสมควรไปเสียจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเพื่อหากำไร นายमितมีความผิดตามมาตรา ๓๑๗ วรรคสาม

นายमितโทรศัพท์ไปหานายมั่งให้นำเงินหนึ่งล้านบาทมาให้ตนเพื่อแลกเปลี่ยนกับเสรีภาพของเด็กหญิงสวยยอมเป็นความผิดฐานเรียกค่าไถ่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๓ (๑) เมื่อการกระทำดังกล่าวเป็นการข่มขืนใจนายมั่งโดยขู่เชื้ญว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพของเด็กหญิงสวย จนนายมั่งยอมรับว่าจะให้เงินหนึ่งล้านบาท ซึ่งเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแก่นายमित นายमितยอมมีความผิดฐานกรรโชกตามมาตรา ๓๓๗ อีกบทหนึ่งด้วย

ข้อสอบสมัย ๗๗

ข้อ ๖. นายเจ้ทราบข่าวว่าน้ำป่ากำลังจะเข้าท่วมหมู่บ้านของตน จึงต้องการอาศัยจังหวัดดังกล่าว เข้าไปลักทรัพย์ในบ้านของนางสาวจิตร์เพื่อนบ้านซึ่งมีฐานะร่ำรวย เมื่อถึงเวลาประมาณ ๒๐ นาฬิกา นายเจ้ทำที่เข้าไปช่วยนางสาวจิตร์ขนของออกจากบ้าน แต่เมื่อนางสาวจิตร์และครอบครัวออกจากบ้าน ไปแล้ว นายเจ้ไม่ยอมออกจากบ้านของนางสาวจิตร์ แต่ไปซ่อนตัวในห้องน้ำบนชั้นสองของบ้าน เมื่อถึงเวลาประมาณเที่ยงคืน น้ำท่วมเกือบจะถึงชั้นสองของบ้าน นายเจ้คิดว่าน่าจะไม่มีใครอยู่ในหมู่บ้าน แล้ว จึงออกจากที่ซ่อนแล้วเข้าไปลักทองรูปพรรณในห้องนอนที่ชั้นสอง ขณะนายเจ้กำลังจะหลบหนี ออกจากหน้าต่างบ้านของนางสาวจิตร์เพื่อว่ายน้ำกลับบ้าน นางจอมเพื่อนบ้านพายเรือผ่านมาแล้วถาม นายเจ้ว่ามาทำอะไรที่บ้านของนางสาวจิตร์ นายเจ้ซึ่งรู้ว่านางจอมว่ายน้ำไม่เป็นต้องการหานางจอม เพราะเกรงว่านางจอมจะโทรศัพท์แจ้งการกระทำความผิดของตนให้เจ้าพนักงานตำรวจทราบ จึงว่ายน้ำ เข้าไปที่เรือแล้วผลักนางจอมตกจากเรือจนน้ำถึงแก่ความตาย

ให้วินิจฉัยว่า นายเจ้มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใดหรือไม่

ข้อสอบสมัย ๗๗

ธงคำตอบ

นายเจ้ลักทรัพย์ของนางสาวจิตร์ในเวลากลางคืน ในที่หรือบริเวณที่มีอุทกภัย และในบ้านอันเป็นเคหสถานของนางสาวจิตร์ที่นายเจ้ซ่อนตัวอยู่ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑) (๒) (๘) วรรคสอง

นายเจ้ซ่อนตัวในเคหสถานของผู้อื่นเพื่อลักทรัพย์ เป็นการซ่อนตัวในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร และเมื่อเป็นการซ่อนตัวในเวลากลางคืน จึงเป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๔

นายเจ้มีเจตนาฆ่านางจอม เพราะเกรงว่านางจอมจะแจ้งการกระทำความผิดของตนให้เจ้าพนักงานตำรวจทราบ เมื่อลงมือฆ่าและนางจอมถึงแก่ความตายสมดังเจตนาแล้ว นายเจ้จึงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเพื่อเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน และเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๗)

นายเจ้มีเจตนาฆ่านางจอมเพื่อปกปิดการกระทำความผิดของตน การปล้นนางจอมให้ตกจากเรือเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายในขณะที่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ยังไม่ขาดตอน เพราะอยู่ระหว่างการพาทรัพย์ที่ลักกลับไปยังบ้านของตน นายเจ้จึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ในเวลากลางคืน ในที่หรือบริเวณที่มีอุทกภัย และในบ้านอันเป็นเคหสถานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๑) (๒) (๘) วรรคสอง เมื่อในการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้นางจอมถึงแก่ความตาย นายเจ้จึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามมาตรา ๓๓๙ วรรคห้า ด้วย

มาตรา ๒๘๘

“ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี”

ความผิดตามมาตรานี้มีองค์ประกอบดังนี้

๑. ผู้ใด
๒. ฆ่า
๓. ผู้อื่น
๔. โดยเจตนา (องค์ประกอบภายใน)

๑. ผู้ใด

ตามมาตรานี้น่าจะต้องเป็นบุคคลธรรมดา แม้จะแปลความว่านิติบุคคล
กระทำได้ แต่ตามมาตรา ๒๘๘ มีแต่จำคุกกับประหารชีวิต ไม่มีโทษปรับ
ซึ่งโดยสภาพไม่อาจจำคุกหรือประหารชีวิตนิติบุคคลได้

๒. ฆ่า

คำว่า “ฆ่า” หมายถึง ทำให้ตายโดยไม่จำกัดวิธี เช่น กดน้ำให้สำลักน้ำตาย (ฎีกาที่ ๖๑๗/๒๕๒๖) ปล่อยสัตว์ที่มีพิษ เช่น งูจงอาง ไปกัดผู้อื่นถึงแก่ความตาย (เทียบเคียงฎีกาที่ ๒๓๕/๒๔๙๘) ขับรถยนต์ชนให้ตาย (ฎีกาที่ ๑๔๙๒/๒๕๑๕) ให้ยาพิษแก่คนที่ไม่รู้ว่าเป็นยาพิษเอาไปให้ผู้อื่นกิน (ฎีกาที่ ๑๔๒๙/๒๕๑๕) ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อม รวมถึงการงดเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลตามมาตรา ๕๙ วรรคสุดท้ายด้วย เช่น มารดางดเว้นให้นมลูกอ่อนโดยเจตนาให้บุตรตาย

๒. ฆ่า (ต่อ)

ความผิดตามมาตรา ๒๘๘ จะต้องมีผลของการกระทำคือความตายเกิดขึ้นจากการฆ่า จึงจะเป็นความผิดสำเร็จ กล่าวคือ มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล ถ้าผลของความตายไม่ได้เกิดจากการกระทำ ผู้กระทำความผิดแต่เฉพาะผลเท่าที่ได้กระทำไปเท่านั้น

ก. เจตนาฆ่า ข. จึงใช้อาวุธปืนยิง ข. ถึงแก่ความตายโดยบาดแผลเกิดจากกระสุนปืน จะเห็นได้ว่าผลของความตายของ ข. เกิดจากการกระทำของ ก. โดยตรง ก. ย่อมมีความผิดตามมาตรา ๒๘๘

ก. ต้องการจะฆ่า ข. ใช้ปืนไล่ยิง ข. ข.วิ่งหนี ขณะที่ ข. วิ่งหนีอยู่นั้น ข.ถูกฟ้าผ่าตาย เช่นนี้ย่อมจะเกิดปัญหาว่าความตายของ ข. จากฟ้าผ่า เป็นผลอันเกิดจากการกระทำของ ก. หรือไม่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการไล่ยิง เช่นนี้ ก. ย่อมมีความผิดฐานพยายามฆ่า เพราะผลของความตายมิใช่เกิดจากการกระทำของ ก. ก. จึงรับผิดชอบในผลเท่าที่ตนได้กระทำไป

๒. ฆ่า (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๑/๒๔๙๓

ผู้ตายซึ่งวิกลจริตขึ้นไปบนเรือนจำเลย หญิงซึ่งอยู่บนเรือนคนเดียวเข้าใจว่าเป็นคนร้าย จึงร้องว่าขโมยให้ชาวบ้านช่วย มีชาวบ้าน ๓๐-๔๐ คนรวมทั้งจำเลย มีอาวุธปืน ๖-๗ กระบอกไล่ตามยิงผู้ตาย ผู้ตายหนีไปแอบจอมปลวก จำเลยกับคนอื่น ๒ คนยังไปยิงผู้ตายคนละนัด พอสิ้นเสียงปืนปรากฏว่า ผู้ตายถูกกระสุนปืนล้มลงตาย โดยไม่ปรากฏว่าตายเพราะถูกกระสุนปืนของใคร ดังนี้ ถือว่าจำเลยผิดเพียงฐานพยายามฆ่าผู้ตาย และไม่ถือว่าจำเลยและผู้ที่ยิง ตลอดจนชาวบ้านที่ไล่ติดตามนั้นสมคบกัน (ฎีกาที่ ๒๖๗๙/๒๕๑๕ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

๒. ชำ (ต่อ)

ศาลฎีกาเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าความตายเกิดจากการกระทำของจำเลย จำเลยจึงรับผิดชอบเฉพาะในส่วนที่จำเลยได้กระทำไปแล้วคือใช้อาวุธปืนไล่ยิง แสดงว่ามีเจตนาฆ่า แต่การกระทำไม่บรรลุผล เพราะผลของความตายไม่อาจยืนยันว่าเกิดจากการกระทำของจำเลย จึงมีความผิดฐานพยายามฆ่า

อย่างไรก็ตามถ้าพิสูจน์ได้ว่าผู้ตายถูกกระสุนปืนของทุกคนและแต่ละรอยทำให้ถึงแก่ความตายได้ เช่นนี้ ศาลฎีกาลงโทษทุกคนฐานฆ่าผู้อื่นตามมาตรา ๒๘๘ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๕๙/๒๕๕๖)

๒. ฆ่า (ต่อ)

เมื่อมีการกระทำโดยเจตนาฆ่า ต่อมาเมื่อเหตุเข้ามาแทรกแซง และมีความตายเกิดขึ้น จะต้องนำทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม มาใช้ประกอบการพิจารณา กล่าวคือ เหตุแทรกแซงที่เกิดขึ้นเป็นเหตุที่เหมาะสมหรือไม่ ถ้าเห็นเหตุที่เหมาะสมก็ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลยังคงมีอยู่ ผู้กระทำยังต้องรับผิดชอบในผลแห่งความตาย

ศาสตราจารย์จิตติ ตังศภัทย์ อธิบายเหตุแทรกแซงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเหตุอันควรคาดหมายได้หรือไม่ ถ้าเป็นเหตุอันควรคาดหมายได้ต้องถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลยังคงมีอยู่ แต่ถ้าเหตุที่เกิดขึ้นภายหลังไม่ใช่เหตุอันควรคาดหมายได้ ก็ต้องถือว่าความสัมพันธ์นั้นได้ขาดตอนลง ผู้กระทำก็ไม่ต้องรับผิดชอบในผลแห่งความตาย เช่น ก. ไล่ยิง ข. ข. ถูกฟ้าผ่าตายขณะวิ่งหนี ในกรณีนี้ถือว่าฟ้าผ่าไม่ใช่เหตุอันควรคาดหมายหรือไม่ใช่เหตุที่เหมาะสม ก. จึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าเท่านั้น

๒. ชำ (ต่อ)

การรักษาบาดแผลไม่ดี รวมถึงการเป็นโรคแทรกซ้อนเป็นเหตุที่แทรกแซงที่เกิดขึ้นภายหลัง ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นเหตุอันควรคาดหมายได้ ดังนั้น ผู้กระทำจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งความตาย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๘/๒๕๒๘

ล. ยิง ต. บาดเจ็บสาหัส แล้วตายภายหลังเกิดเหตุ ๙ เดือนต่อมาโดยติดเชือย่างแรง ในเรื่องนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการยิงมีเจตนาฆ่าจึงผิดตามมาตรา ๒๘๘ ก็แสดงว่าการรักษาบาดแผลไม่ดีจนติดเชื้อ ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นเหตุอันควรคาดหมายได้ ล. จึงต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น เมื่อกระทำโดยมีเจตนาฆ่าจึงต้องรับผิดชอบฐานฆ่าตามมาตรา ๒๘๘ (หรือเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๗/๒๕๔๐, ฎ.๔๒/๒๕๐๒, ฎ.๑๕๔๘-๑๕๔๙/๒๕๓๑, ฎ.๗๖๖๓/๒๕๔๐) กรณีทำให้ตกใจ หัวใจเต้นผิดปกติถึงแก่ความตายถือว่าความตายเป็นผลโดยตรง ฎีกาที่ ๑๕๙๓/๒๕๔๒)

๒. ชำ (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๕๙๓/๒๕๔๒

ผู้ตายมีโรคเดิมอยู่แล้ว เมื่อเกิดอาการตกใจทำให้หัวใจเต้นผิดปกติทำให้หัวใจวาย
อันเป็นสาเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายได้ การที่จำเลยใช้ก้อนหินตีที่หน้าของผู้ตายทำให้
เกิดอาการตกใจ หัวใจเต้นผิดปกติจนถึงแก่ความตาย ความตายจึงเป็นผลโดยตรงจาก
การกระทำของจำเลย เป็นความผิดฐานมิได้เจตนาฆ่าแต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้น
ถึงแก่ความตาย แม้ผู้ตายเคยเข้ารับการรักษาโรคหัวใจมาก่อน ก็ไม่เป็นเหตุให้รับฟังว่า
ผู้ตายถึงแก่ความตายโดยมิใช่เกิดจากการทำร้ายของจำเลย

๒. ฆ่า (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓๙/๒๕๔๗

จำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย จากการตรวจชันสูตรพลิกศพผู้ตาย ผู้ตายมีภาวะ
ปอดบวมแทรกซ้อนจนถึงแก่ความตาย เหตุที่ทำให้มีภาวะปอดบวมแทรกซ้อน ก็
เนื่องมาจากสาเหตุที่ผู้ตายได้รับบาดเจ็บจากการถูกยิง เห็นได้ว่าแม้ผู้ตายจะตาย
เนื่องจากมีอาการปอดบวมแทรกซ้อน แต่การแทรกซ้อนดังกล่าวก็สืบเนื่องโดยตรงจาก
บาดแผลที่ถูกยิง การตายของผู้ตายจึงเป็นผลโดยตรงจากการยิง การกระทำของจำเลย
จึงเป็นความผิดสำเร็จ มิใช่เป็นเพียงความพยายามกระทำความผิด

๒. ชำ (ต่อ)

ศาลฎีกาจะใช้คำว่า “เป็นผลโดยตรง” หากเห็นว่าผลมีความสัมพันธ์กับการกระทำ การที่ญาติของผู้ตายดึงเครื่องช่วยหายใจออกแล้วนำผู้ตายออกจากโรงพยาบาลกลับบ้าน ผู้ตายถึงแก่ความตายนั้น ถือว่าความตายมิได้เกิดจากการกระทำของจำเลย ฎีกา ๖๕๙/๒๕๓๒ ในกรณีนี้จำเลยจึงมีความผิดฐานฐานพยายามฆ่า

การที่ญาติของผู้ตายดึงเครื่องช่วยหายใจออก เป็นเรื่องปกติที่คนทั่วไปจะไม่กระทำเช่นนี้ แล้วยังนำผู้ตายออกจากโรงพยาบาลไป เกินความคาดหมายว่าจะมีเหตุเช่นนี้ ความตายจึงมิใช่ผลอันเกิดจากการกระทำของจำเลย

๒. ชำ (ต่อ)

เหตุแทรกแซงอาจเกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น ก. ประสงค์จะทำร้าย (ไม่ใช่เจตนาฆ่า) จ. จิ้งต๋อย ข. สลบ ข. อยู่ที่ชายทะเลซึ่งมีน้ำขึ้นลงเป็นประจำ ข. ถูkn้ำทะเลท่วมตาย ก. แนวทางในการพิจารณาจะเริ่มต้นค้นหาเจตนาของผู้กระทำสำหรับกรณีนี้ ก. มีเพียงเจตนาทำร้าย จึงไม่อาจมีความผิดฐานฆ่าตามมาตรา ๒๘๘ ข้อที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีเพียงว่าความตายนั้นเป็นผลอันควรคาดหมายได้ตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมหรือไม่ เห็นว่าน้ำทะเลขึ้นลงทุกวัน การทำร้ายคนจนสลบใกล้ชายน้ำอาจจมน้ำตายได้ ผลของความตายย่อมถือได้ว่าเป็นเหตุอันควรคาดหมายได้ ดังนั้น ก.จึงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนาตามมาตรา ๒๙๐ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย”

๒. ฆ่า (ต่อ)

หรือผลอาจเกิดจากตัวผู้เสียหายเอง เช่น ผู้ตายกระโดดลงจากรถยนต์เพราะ
จำเลยขับรถโดยประมาทจะตัดหน้ารถไฟ จำเลยมีความผิดฐานทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
โดยประมาท (ฎีกาที่ ๑๐๑๑/๒๕๐๓, ฎ. ๑๔๓๖/๒๕๑๑, ฎ. ๑๖๙๗/๒๕๒๒) หรือใช้มีด
ไล่ฟันผู้ตายจนเป็นเหตุให้ผู้ตายกระโดดหนีลงไป在水里แล้วจมน้ำตาย (ฎีกาที่ ๙๔๑๓/
๒๕๕๒)

๒. ฆ่า (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๐๔/๒๕๔๘

ผู้ตายและผู้เสียหายทั้งสามถูกกักขังและถูกทำร้ายร่างกายในลักษณะการทรมานอยู่ในห้องพักที่เกิดเหตุเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน โดยไม่มีหนทางหลบเลี่ยงให้พ้นจากการถูกทรมานหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใดได้ เห็นได้ว่าผู้เสียหายทั้งสามและผู้ตายต้องตกอยู่ในสภาพถูกบีบคั้นทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงติดต่อกันเป็นเวลานาน การที่ผู้ตายตัดสินใจกระโดดจากห้องพักเพื่อฆ่าตัวตายนั้นอาจเป็นเพราะผู้ตายมีสภาพจิตใจที่เปราะบางกว่าผู้เสียหายอื่น และไม่อาจทนทุกข์ทรมานได้เท่ากับผู้เสียหายอื่นจึงได้ตัดสินใจกระทำเช่นนั้นเพื่อให้พ้นจากการต้องทนทุกข์ทรมาน พฤติการณ์ฟังได้ว่าการตายของผู้ตายมีสาเหตุโดยตรงมาจากการถูกทรมานโดยทารุณโหดร้าย

๓. ผู้อื่น

หมายถึง บุคคลอื่น ซึ่งไม่ใช่ผู้กระทำ และหมายถึงบุคคลธรรมดาเท่านั้น นิติบุคคลไม่อาจถูกฆ่าได้ ดังนั้น ถ้า ก. ยิงตัวเองตายหรือ ก.พยายามจะยิงตัวเองแต่ไม่ตาย ก. ก็ไม่มีความผิด เพราะมิได้กระทำต่อผู้อื่นอันเป็นองค์ประกอบภายนอกตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

เมื่อการยิงตัวตายไม่เป็นความผิด การสนับสนุนให้ผู้อื่นฆ่าตนเองย่อมไม่เป็นการผิดเช่นกัน ด้วยเหตุนี้เองประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๓ จึงต้องบัญญัติว่า การช่วยเหลือหรือยุยงเด็กอายุไม่เกิน ๑๖ ปี ให้ฆ่าตนเองแต่มีโทษจำคุกสูงสุดเพียง ๕ ปี เท่านั้น

๓. ผู้อื่น (ต่อ)

จะถือว่าเป็นบุคคลอื่น ก็ต่อเมื่อบุคคลดังกล่าวมีสภาพเป็นมนุษย์ ดังนั้น หากเป็นการฆ่าก่อนที่จะเป็นมนุษย์ หรือฆ่าเมื่อบุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตายไปแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นกรณีที่มีบุคคลอื่น

เมื่อใดถือว่าเป็นสิ้นสุดความเป็นมนุษย์นั้น แต่เดิมเห็นว่า เมื่อหยุดหายใจแต่ปัจจุบัน แม้ไม่หยุดหายใจแต่ถ้าแกนสมองตายก็ถือว่าถึงแก่ความตายแล้ว (ฎีกาที่ ๔๒๐๐/๒๕๕๙)

๔. องค์ประกอบภายใน

เจตนา ตามกฎหมายอาญามีบัญญัติอยู่ในมาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐
เจตนาตามมาตรา ๕๙ ได้แก่

๑. เจตนาประสงค์ต่อผล
๒. เจตนาย่อมเล็งเห็นผล

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

เจตนาประสงค์ต่อผล “ผล” ที่ประสงค์ตามมาตรา^๕นี้คือ ความตาย เจตนาเป็นเรื่องที่อยู่ในใจยากที่จะหยั่งรู้ได้ จึงต้องนำหลักเรื่องกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนามาประกอบการวินิจฉัยเพื่อให้เห็นเหตุสภาพจิตใจของผู้กระทำ ตามแนวคำพิพากษาพอจะสรุปได้ว่าข้อที่จะต้องนำมาประกอบการพิจารณา เช่น อาวุธ อวัยวะที่ถูกกระทำ ลักษณะของบาดแผลและพฤติการณ์อื่น ๆ เช่น ขณะที่ทำร้ายผู้กระทำพูดว่า “มึงต้องตายๆ” เหล่านี้ เว้นแต่จะเห็นได้ว่าเป็นเพียงพูดขู่ เท่านั้น (ฎีกาที่ ๘๘๒/๒๕๔๑)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

แนวทางกว้างๆ ในการพิจารณาว่ามีเจตนาฆ่าหรือไม่

๑. ถ้าเป็นการกระทำโดยใช้อาวุธปืน ศาลฎีกามักจะพิจารณาว่ามีเจตนาฆ่า เช่น ฎีกาที่ ๑๔๓๙/๒๕๑๐ การที่จำเลยใช้อาวุธปืนไปยังผู้ตายกับพวกหลายคนด ส่อเจตนาให้เห็นว่าจำเลยตั้งใจฆ่า แม้เป็นการยิงในระหว่างวิวาทก็ถือว่าเป็นเจตนาฆ่า (ฎีกาที่ ๖๐๕/๒๕๐๐) เล็งปืนไปที่หน้าอกของผู้ตายและขึ้นนกปืนในระยะห่างประมาณ ๑ เมตร มีผู้จับมือกดให้ปืนต่ำลง กระสุนปืนจึงไปถูกที่เท้า ย่อมถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าแต่แรก (ฎีกาที่ ๘๗๐/๒๕๒๖, ฎีกาที่ ๕๖๓๒/๒๕๔๔, ๗๓๒๒/๒๕๔๔, ๑๘๐/๒๕๕๔) แต่ถ้การกระทำโดยใช้อาวุธปืนแต่อวัยวะที่ถูกยิงคือที่หัวแม่เท้าโดยยิงในระยะประชิด ทั้งที่อาจเลือกยิงอวัยวะสำคัญได้ พฤติการณ์เช่นนี้ แม้ปืนจะเป็นอาวุธร้ายแรงก็ต้องถือว่า ไม่มีเจตนาฆ่า มีเพียงเจตนาทำร้ายเท่านั้น หรือใช้อาวุธปืนยิงโดยรู้ว่าปืนนั้นไม่สามารถทำให้ตายได้ (ฎีกาที่ ๙๕๐/๒๕๕๒)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๑/๒๕๕๓

การที่ ส.ใช้ปืนเป็นอาวุธร้ายแรงยิงผู้เสียหายขณะกัมพบุตรเข้าบ้านอันมีโอกาส
เลือกยิง ทั้งกระสุนปืนถูกผู้เสียหายที่มุมปากและคอซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญ แสดงถึงเจตนา
จะฆ่าผู้เสียหายให้ตาย แม้จะรักษาตัวเพียง ๑๕ วัน ก็หาย เป็นบาดแผลไม่รุนแรงแสดง
ว่ากระสุนปืนมีกำลังอ่อนก็ตาม แต่ยังปรากฏว่า ส. ได้ยิงผู้เสียหายอีก ๒ นัด แต่กระสุน
ปืนไม่ลั่นซึ่งกระสุนปืนอาจลั่นอาจทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้ จึงเป็นความผิดฐาน
พยายามฆ่าผู้อื่น

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

ใช้ปืนแต่ไม่มีเจตนาฆ่า เช่น ฎีกาที่ ๖๐๑๐/๒๕๓๐

จำเลยใช้ปืนลูกซองสั้นจ้องเล็งไปยังผู้เสียหายที่อยู่ห่างเพียง ๗-๘ เมตร หากจำเลยมีเจตนาจะยิงผู้เสียหายจริงแล้ว ก็คงจะใช้ปืนยิงได้โดยง่ายเพราะผู้เสียหายวิ่งหลบหนีอยู่บริเวณนั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้งานนกปืนขึ้นหรือนิ้วมือของจำเลยอยู่ในโกร่งไกปืนพร้อมที่จะยิงได้ และไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน พฤติการณ์จึงสื่อแสดงให้เห็นว่า จำเลยชักปืนออกมาเพื่อขู่ผู้เสียหายที่ไปทวงค่าอาหารมากกว่าอย่างอื่น จำเลยไม่มีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

๒. การกระทำโดยอาวุธมีด ขวาน หลาว ก็ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๖/๒๕๒๐

วิ่งเข้าชกด้วยมีดโกนชนิดที่ใช้ในร้านทำผมในลักษณะปาดบริเวณคอ มีเจตนาฆ่า

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๘/๒๕๑๕

ใช้มีดปลายแหลมด้ามยาว ๓ นิ้วฟุต ตัวมีดยาว ๕ นิ้วฟุต แทงผู้ตายที่หน้าท้องทะลุตับถือว่า มีเจตนาฆ่า

มีดนั้นสามารถทำให้ถึงตายได้ ฎีกาแรกบาดแผลที่ได้รับเป็นบาดแผลตรงคอ บาดแผลมีลักษณะยาว ฎีกาหลังบาดแผลเกิดขึ้นที่หน้าท้องก็ถือว่าเป็นอวัยวะสำคัญ การที่แทงทะลุถึงตับแสดงว่าแทงโดยแรง เมื่อนำพฤติการณ์ต่าง ๆ มาประกอบกันชี้ได้ว่ามีเจตนาฆ่า ใช้มีดฟันที่คอลึกถึงชั้นกล้ามเนื้อ (ฎีกาที่ ๓๒๓๗/๒๕๔๓) ใช้มีดขอฟันที่หน้าผาก (ฎีกาที่ ๓๗๔๓/๒๕๔๓) หรือแทงที่บริเวณหน้าอก (ฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๔๔) หรือใช้กรรไกรแทงกลางอก เยื่อหุ้มหัวใจทะลุ และยังใช้แป้น้ำดีที่ศีรษะ (ฎีกาที่ ๔๑๐/๒๕๔๖) เป็นต้น

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีถ้าการกระทำโดยมิตหรือกระทำโดยอาวุธ ตามแต่โอกาสที่มีอยู่ เช่น ในขณะที่กอดปล้ำหรือในขณะที่ต่อสู้ทำร้ายกัน เช่นนี้แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา วิจัยไปทำนองว่ามีเพียงเจตนาทำร้ายเท่านั้น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๕/๒๕๑๐

ผู้ตายมีขวานและมิตเป็นอาวุธ จำเลยมีมิตพกเป็นอาวุธได้เข้าต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน โดยต่างไม่มีเวลาที่จะเลือกแทงเลือกฟันในที่สำคัญ บุคคลทั้งสองมีบาดแผล ๗ แห่ง ด้วยกัน ผู้ตายเสียโลหิตมากจึงถึงแก่ความตาย ดังนั้น จำเลยผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา (ฎีกาที่ ๑๙/๒๕๐๐, ๘๗๔/๒๕๐๙, ๑๘๔/๒๕๒๑)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๖/๒๕๔๗

จำเลยใช้มีดสปาดาร์ยาวประมาณ ๑ ศอก ซึ่งเป็นมีดขนาดใหญ่ฟันไปที่หน้าผู้เสียหาย ขณะที่ผู้เสียหายนอนอยู่ไม่ทันระวังตัวมีบาดแผล ๒ แห่ง ที่ตั้งจมูกยาว ๒ เซนติเมตร ที่ศีรษะ ด้านหลังยาว ๓ เซนติเมตร มีดที่จำเลยใช้ฟันมีผ้าพันเกือบทั้งด้าม เปิดส่วนปลายเพียง เล็กน้อย ผู้เสียหายไม่เคยรู้จักหรือเห็นหน้าจำเลยมาก่อน ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยมีเจตนาทำร้ายเท่านั้น

ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นนี้อธิบายได้ว่า

๑) จำเลยมีโอกาสปั่นได้อย่างเต็มที่เพราะผู้เสียหายไม่ทันรู้ตัวและหากจะฟันซ้ำอีกก็
กระทำได้

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

๒) ลักษณะของบาดแผลแสดงว่ามีได้ฟันโดยแรง แผลจึงไม่ลึกและยาวเพียงเล็กน้อย

๓) ฟันผู้เสียหายโดยที่ตัวมีตยังมีผ้าพันอยู่

๔) ผู้เสียหายกับจำเลยไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

ดังนั้นแม้อาวุธมีดจะขนาดใหญ่ อวัยวะที่ถูกฟันเป็นอวัยวะสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาพฤติการณ์อื่นประกอบย่อมเห็นได้ว่า จำเลยไม่มีเจตนาฆ่า ฎีกานี้เป็นข้อยืนยันว่ากรรมเป็นสิ่งบ่งชี้เจตนาได้เป็นอย่างดี หรือฎีกาที่ ๑๑๕๐/๒๕๕๓, ๒๘๑๙/๒๕๕๔

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

การกระทำโดยไม้ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๘/๒๕๒๕

จำเลยใช้ดุ้นพินยาว ๑ ศอก ตีศีรษะผู้ตาย ๒ ที่ จนกะโหลกศีรษะผู้ตายแยกยุบถึงมันสมอง เป็นการตีโดยแรงที่อวัยวะสำคัญถือว่ามีเจตนาฆ่า (หรือฎีกาที่ ๓๖/๒๕๐๓) หรือใช้ไม้เบสบอลตีศีรษะ ซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญอย่างแรงแม้ตีเพียงครั้งเดียว (ฎีกาที่ ๒๖๕/๒๕๕๔)

การกระทำโดยใช้มือเท้าก็อาจจะเป็นไปได้ทั้งเจตนาฆ่าหรือเพียงแต่เจตนาทำร้าย เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๗๐/๒๕๒๗

จำเลยไปตามโจทก์ซึ่งเป็นภริยาให้กลับบ้านโจทก์ไม่กลับ จำเลยแย่งบุตรอายุ ๓ เดือน จากโจทก์ขึ้นรถจักรยานยนต์และติดเครื่อง โจทก์ดับเครื่อง จำเลยลงจากรถด้วยความโมโหและจับบุตรทุ้มลงบนถนนกะโหลกศีรษะแตกยุบถึงแก่ความตาย จำเลยมีเจตนาฆ่าผิดตามมาตรา ๒๘๘

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

อาวุธอื่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๒๐/๒๕๖๒

จำเลยทั้งสามใช้เหล็กแหลมแทงผลปาล์มน้ำมันทุบตีผู้เสียหายในขณะที่ผู้เสียหายล้มลง ไม่อยู่ในสภาพที่จะสามารถป้องกันตัวได้ หากจำเลยทั้งสามมีเจตนาฆ่าผู้เสียหายจริง ก็น่าจะใช้เหล็กแหลมแทงผลปาล์มน้ำมันเลือกแทงในส่วนอวัยวะสำคัญของผู้เสียหายมากกว่าที่จะเพียงทุบตี ทั้งสาเหตุที่จำเลยทั้งสามมาทำร้ายผู้เสียหายก็สืบเนื่องจากจำเลยทั้งสามเข้าใจว่าผู้เสียหายขโมยนกของจำเลยที่ ๑ ไป ทำให้จำเลยทั้งสามไม่พอใจและตามมาเอาเรื่อง ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ใช่เรื่องร้ายแรงถึงขนาดประสงค์จะเอาชีวิตกัน ประกอบกับลักษณะบาดแผลของผู้เสียหายมีเพียงบาดแผลฉีกขาดที่คางด้านขวา ยาว ๓ เซนติเมตร ลึกถึงกระดูก กระดูกกรามด้านขวาหัก ข้อศอกขวาฉีกขาด ยาว ๒ เซนติเมตร ลึกถึงกระดูก กระดูกข้อศอกขวาหัก ขาขวาฉีกขาด ยาว ๒ เซนติเมตร กระดูกขาขวาหัก ไม่ใช่บาดแผลร้ายแรงที่จะทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้ ดังนั้น พยานหลักฐานของโจทก์คงฟังได้เพียงว่าจำเลยทั้งสามมีเจตนาทำร้ายร่างกายผู้เสียหายเท่านั้น

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๘๓๒/๒๕๕๔

จำเลยใช้เหล็กชุดซาฟท์ซึ่งเป็นอาวุธร้ายแรงแทงผู้เสียหายที่สะบักจนทะลุเข้าช่องอกขวา มีลมและเลือดออก การทำงานของปอดลดลง แพทย์มีความเห็นว่าหากรักษาไม่ทันอาจถึงแก่ความตายได้ แสดงว่าจำเลยแทงอย่างแรงในขณะที่ผู้เสียหายหันหลังให้ เป็นการเลือกแทงในตำแหน่งที่มีอวัยวะสำคัญคือปอด เห็นได้ชัดว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า

เนื่องจากการฆ่าโดยไม่จำกัดวิธี การฆ่าบางกรณีเห็นได้ชัดในตัวเองว่าต้องคิดทบทวน มาก่อน เช่น ไปหาแทงหรือปล่อยสัตว์ร้ายให้กัดผู้ตายเช่นนี้ ย่อมเป็นความผิดฐานฆ่าโดยไตร่ตรอง ตามมาตรา ๒๘๙ (๔)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

เจตนาเล็งเห็นผล เป็นเจตนาอย่างหนึ่งตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง อย่างไรก็ตามเป็นเล็งเห็นผลนั้นสรุปได้ว่า เล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดได้อย่างแน่นอน เท่าที่จิตใจของบุคคลในฐานะเช่นนั้นจะเล็งเห็นได้ ต้องดูจากความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้กระทำเป็นสำคัญ โดยสร้างบุคคลขึ้นมาอีกคนหนึ่งซึ่งมีสภาพเหมือนบุคคลผู้กระทำ และยึดตามหลักวิญญูชนทั่วไปว่าบุคคลซึ่งอยู่ในฐานะอย่างผู้กระทำจะคาดเห็นผลดังกล่าวได้หรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔/๒๕๓๓

ผู้เสียหายกับจำเลยเป็นเพื่อนกันไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน แม้จำเลยจะยิงผู้เสียหายโดยไม่มีเจตนาประสงค์ต่อผล คือความตาย เพราะยังในขณะที่จำเลยมีเมามาสุรา แต่การที่จำเลยยกอาวุธปืนขึ้นเล็งและยิงผู้เสียหายในระยะกระชั้นชิด จำเลยย่อมเล็งเห็นผลได้ว่ากระสุนปืนที่ยิงจะต้องไปถูกผู้เสียหายแน่ จำเลยจะอ้างความเมามาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อให้พ้นผิดไม่ได้

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

ใช้ปืนกลเล็กยิง แม้จะตั้งใจยิงให้จักรยานยนต์ผู้เสียหายล้มและยิงหลายนัดถูกผู้เสียหายถึงแก่ความตาย การยิงในลักษณะเช่นนี้ย่อมเล็งเห็นได้ว่าอาจถูกผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้ ต้องถือว่าจำเลยมีเจตนาโดยเล็งเห็นผล (ฎีกาที่ ๒๙๑๑/๒๕๓๖)

การยิงปืนเข้าไปในตู้รถเสบียง การยิงปืนเข้าไปในห้องน้ำที่มีคนอยู่ ยิงไปที่รถยนต์คันที่คนขับตามมา ยิงเข้าไปในห้องพักโดยรู้ว่ามีคนอยู่ในห้องแต่ไม่เห็นตัว และไม่ทราบว่าจะถูกยิงโดยเล็งเห็นผลว่าจะถูกคนตายมีเจตนาฆ่า หรือโยนก้อนอิฐหนักถึง ๑ กิโลกรัมลงไปในเรือซึ่งมีคนเป็นจำนวนมากจากที่สูง (ดูฎีกาที่ ๓๔๓๑/๒๕๓๔, ๕๗๓/๒๕๓๙, ๒๓๑/๒๕๒๘, ๒๔๕๖/๒๕๓๑, ๖๗๓๘/๒๕๓๗, ๒๕๔๘/๒๕๔๔ เป็นต้น)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

การกระทำใดจะเป็นเล็งเห็นผลหรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป และการแปลความคงต้องนึกถึงเจตนารมณ์การบัญญัติกฎหมายเรื่องประมาทด้วย มิฉะนั้นยิ่งนึกแต่ไปโดนคนจะกลายเป็นว่าฆ่าคนโดยเล็งเห็นผลทุกกรณีไป แต่ถ้านึกเกาะกึ่งไม้ คนอยู่หลังนก เช่นนี้ย่อมเป็นกรณีเล็งเห็นผลอย่างแน่นอน หรือใช้ปืนกลยิงยางรถจักรยานยนต์แม้ว่าจะไม่ได้มีเจตนายิงคน แต่ขณะนั้นผู้เสียหายนั่งคร่อมจักรยานยนต์อยู่เป็นเจตนาฆ่าโดยเล็งเห็นผล ฎีกาที่ ๒๙๙๑/๒๕๓๖ หรือใช้รถยนต์วิ่งฝ่าเข้าไปในกลุ่มของเจ้าพนักงาน (ฎีกาที่ ๑๒๙๖/๒๕๒๖ , ๗๘๔/๒๕๒๙)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๖๓/๒๕๔๓

จำเลยถอดกางเกงเดินเข้าไปเพื่อข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายในขณะที่ผู้ตายไม่ได้สวมกางเกงและยื่นพิงลูกกรงระเบียงอาคารซึ่งสูงเพียงระดับสะโพก โดยผู้ตายมิได้ยินยอม จำเลยยอมเล็งเห็นได้ว่าหากผู้ตายหลบหลีกขัดขืนมิให้ข่มขืนกระทำชำเราแล้วอาจจะตกลงไปจากระเบียงอาคารถึงแก่ความตายได้ เมื่อผู้ตายตื่นรนขัดขืนเพื่อบังคับให้จำเลยข่มขืนกระทำชำเราจนผู้ตายพลัดตกลงไปจากระเบียงอาคารจนได้รับบาดเจ็บและตายในเวลาต่อมา จึงเป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการกระทำของจำเลยอันเป็นการกระทำโดยเจตนาฆ่าผู้ตาย

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๔๓๑/๒๕๔๔

จำเลยกับพวกช่วยกันขับผู้ตายกับผู้เสียหายที่ ๑ ตกจากรถยนต์โดยสารขณะที่กำลังแล่นด้วยความเร็วประมาณ ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ย่อมเล็งเห็นผลได้ว่าผู้ตายอาจไปกระแทกผู้เสียหายที่ ๒ ที่ยืนอยู่ตรงบันไดตกจากรถไปด้วยกันและศีรษะกับลำตัวของผู้ตายหรือของผู้เสียหายทั้งสองอาจกระแทกกับพื้นถนนเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ เมื่อผู้ตายและผู้เสียหายทั้งสองตกจากรถทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้เสียหายที่ ๑ ได้รับอันตรายสาหัส ส่วนผู้เสียหายที่ ๒ ได้รับอันตรายแก่กาย จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่าผู้ตายและพยายามฆ่าผู้เสียหายทั้งสอง

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๒๙/๒๕๖๒

จำเลยที่ ๑ ใช้จอบซึ่งมีคมจอบกว้าง ๖ ถึง ๗ นิ้ว ด้ามยาว ๑.๕ เมตร เป็นอาวุธฟัน
ผู้เสียหายและผู้ตาย ๑ ครั้ง คมจอบไม่ถูกผู้เสียหายเพราะหลบทันแต่ถูกที่ศีรษะของผู้ตายซึ่ง
เป็นอวัยวะสำคัญ จำเลยที่ ๑ ย้อมเล็งเห็นผลในการกระทำของจำเลยที่ ๑ ได้ว่าอาจทำให้
ผู้เสียหายและผู้ตายถึงแก่ความตายได้แม้มูลเหตุที่จำเลยที่ ๑ ไม่พอใจผู้เสียหายจะไม่ใช้
สาเหตุร้ายแรงถึงขนาดที่จำเลยที่ ๑ จะต้องฆ่าผู้เสียหายและผู้ตายก็ตาม ก็ต้องถือว่า
จำเลยที่ ๑ กระทำไปโดยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหายและผู้ตาย เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตาย
และผู้เสียหายไม่ถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานฆ่า
ผู้อื่นและฐานพยายามฆ่าผู้อื่น

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๑/๒๕๖๒

จำเลยใช้มีดพร้าฟันโจทก์ร่วมหลายครั้งโดยแรงจึงทำให้มีบาดแผลลึกถึงกระดูก และกะโหลกศีรษะและยังทำให้เส้นประสาทขาด สำหรับกรณีศีรษะถือเป็นอวัยวะสำคัญ ของร่างกาย การที่จำเลยใช้มีดพร้าขนาดใหญ่เช่นนี้ฟันโจทก์ร่วมจนทำให้มีบาดแผลฉกรรจ์ที่ศีรษะบริเวณท้ายทอยลึกถึงกะโหลกศีรษะ จำเลยย่อมเล็งเห็นผลได้ว่าโจทก์ร่วมย่อมได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงมีเจตนาฆ่าโจทก์ร่วมเมื่อโจทก์ร่วมไม่ถึงแก่ความตาย จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๔/๒๕๖๓

จำเลยมีความชำนาญในการใช้อาวุธปืนและทราบดีอยู่แล้วว่าอาวุธปืนเป็นอาวุธที่ร้ายแรงสามารถทำอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ง่าย แต่จำเลยยังใช้อาวุธปืนยาวลูกซองเดี่ยวขนาด ๑๒ ของกลางที่มีกระสุนบรรจุอยู่ในการข่มขู่ผู้ตาย ในขณะที่ผู้ตายนั่งอยู่บนแคร่ จำเลยเดินถืออาวุธปืนเข้าไปหาผู้ตายเพื่อข่มขู่ โดยปากกระบอกปืนชี้ไปหาผู้ตายในระยะใกล้จนผู้ตายสามารถจับปากกระบอกปืนได้ จำเลยยอมเล็งเห็นได้ว่าอาวุธปืนของกลางอาจลั่นถูกผู้ตายถึงแก่ชีวิตได้ แต่จำเลยยังคงกระทำการดังกล่าว เมื่อเกิดการดิ่งปืนกันจนปืนลั่นถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาฆ่าผู้ตาย หาใช่เป็นการกระทำโดยประมาทไม่

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

เจตนาโดยพลาดตามมาตรา ๖๐

เจตนาตามมาตรา ๖๐ เป็นเจตนาซึ่งเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายมีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

๑) ต้องมีผู้ถูกระทำตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ยกตัวอย่าง เช่น ก. ต้องการจะทำให้รถของ ข. เสียหายจึงใช้อาวุธปืนยิงไปที่รถของ ข. แต่ไปถูกรถอีกคันหนึ่งของ ข. เสียหาย เช่นนี้ไม่ใช่เป็นการกระทำโดยพลาดเพราะผู้ถูกระทำมีเพียงคนเดียวคือ ข. แต่ถ้า ก. เจตนายิง ข. แล้วไปโดน ค. ย่อมเป็นการกระทำโดยพลาด

๒) การกระทำโดยพลาดนั้นต้องเริ่มต้นด้วยการกระทำโดยเจตนา ดังนั้น การกระทำโดยพลาดเพราะประมาทจึงไม่มี

๓) คำว่า “พลาด” ในที่นี้ เป็นภาษาของกฎหมายไม่ได้หมายความว่าเฉี่ยวหรือไม่ถูก ดังนั้น แม้การกระทำของผู้กระทำสมดังเจตนาแล้วก็ตาม แต่ถ้าหากไปเกิดผลกับอีกบุคคลหนึ่งก็ยังเป็นพลาดอยู่

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๓๗/๒๕๒๒

ยั้งสี่ห้านัดเจตนาฆ่า กระสุนถูก ก. ตาย แล้วไปถูก ข. ได้รับอันตรายสาหัส เป็นความผิดฐานฆ่า ก. ตามมาตรา ๒๘๘ และเป็นพยายามฆ่า ข. โดยพลาดตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบกับมาตรา ๘๐

๔) เหตุพลาดแม้จะเกิดจากการกระทำของบุคคลภายนอกก็ยังถือว่าเป็นการพลาดอยู่ เช่น ก. เจตนาจะยิง ข. แล้วมีนายดำมาปิดปืนทำให้กระสุนพลาดไปโดน ค. ในกรณีเช่นนี้ก็ต้องถือว่า ก. มีความผิดฐานพยายามฆ่า ค. โดยพลาด (ดู ฎีกาที่ ๖๕๑/๒๕๑๓)

๕) ต้องเป็นเจตนาประเภทเดียวกัน เช่น เจตนาจะยิงยางรถยนต์ แต่กระสุนทะลุไปถูกคน ความรับผิดชอบเกี่ยวกับคนต้องเป็นเรื่องประมาท เพราะเจตนาแต่แรกเป็นเจตนาทำให้เสียชีวิต (ฎีกาที่ ๑๐๘๖/๒๕๒๑) เว้นแต่เล็งเห็นผลได้ว่าจะถูกคนอย่างแน่นอนเป็นความผิดฐานพยายามหรือฆ่าโดยเล็งเห็นผลได้ (ดู ฎีกาที่ ๒๐๖๐/๒๕๔๑)

๔. องค์ประกอบภายใน (ต่อ)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องพลาดประการสุดท้าย มาตรา ๖๐ บัญญัติว่าในกรณีที่กฎหมายให้ลงโทษหนักขึ้น เพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น ก. เจตนาชิง ข. แต่พลาดไปโดนบิดาหรือโดนเจ้านักงาน เช่นนี้จะนำเรื่องความสัมพันธ์หรือเรื่องฐานะของความเป็นเจ้านักงาน มาเป็นเหตุให้รับโทษหนักขึ้นไม่ได้ อย่างไรก็ตามในเรื่องฆ่าคนโดยไตร่ตรองไว้ก่อนแล้วพลาดไปถูกผู้อื่น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนต่อผู้ได้รับผลจากการกระทำโดยพลาดด้วย เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๐/๒๕๒๗

ในกรณีที่ผลของการกระทำเกิดจากตัวผู้ได้รับผลนั้นเอง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการกระทำโดยพลาด เช่น แดงนำน้ำส้มผสมยาพิษไปให้ ก. ดื่ม แต่ ข. มาหยิบไปดื่มเสียก่อนโดยไม่ทราบว่ามียาพิษ เช่นนี้ แดงมีความผิดฐานพยายามฆ่า ก. และผิดฐานฆ่า ข. โดยพลาด (ฎีกาที่ ๒๘๓๒/๒๕๓๘)

มาตรา ๒๘๙

“ผู้ใด

(๑) ฆ่าบุพการี

(๒) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(๓) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้น จะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงาน ดังกล่าวแล้ว

(๔) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(๕) ฆ่าผู้อื่นโดยทรمانหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(๖) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ

(๗) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษ ประหารชีวิต”

มาตรา ๒๘๙ (๑)

บุพการี หมายถึง ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป น่าจะหมายถึงบุพการีตามความเป็นจริง ด้วยโดยเทียบเคียงกับคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ดู ฎีกาที่ ๓๐๓/๒๔๙๗, ๑๓๘๔/๒๕๑๖)

มาตรา ๒๘๙ (๑) เป็นบทบัญญัติที่จะต้องทำให้บุคคลได้รับโทษหนักขึ้นเพราะเหตุ ดังนั้นจะต้องเป็นไปตามมาตรา ๖๒ วรรคสุดท้ายบัญญัติว่า บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น ดังนั้น ถ้าฆ่าบิดามารดาตายโดยไม่รู้ว่าเป็นบิดามีความผิดฐานฆ่าคนธรรมดา (ฎีกาที่ ๒๙๖/๒๔๗๕)

มาตรา ๒๘๙ (๒)

๑) ฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่ หมายความว่า ฆ่าเจ้าพนักงานในขณะที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ การฆ่าตามกรณีนี้ ๑ นี้ ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษ สำคัญต้องเป็นการฆ่าเจ้าพนักงานในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ (ฎีกาที่ ๑๒๓๔/๒๕๑๕ ฆ่าสิบเวอร์ขณะปฏิบัติหน้าที่โดยสาเหตุส่วนตัว)

๒) ฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานจะกระทำการตามหน้าที่ การฆ่าในกรณีที่ ๒ นี้ ต้องมีเจตนาพิเศษ ในการฆ่าก็คือเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานจะกระทำการตามหน้าที่จึงต้องฆ่า

๓) ฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานได้กระทำตามหน้าที่ การฆ่าตามกรณีที่ ๓ นี้ ต้องมีเจตนาพิเศษ เช่นเดียวกัน เช่น ร้อยตำรวจเอกสมชายไปจับบ่อนการพนันของบิดา คำจึงยิงร้อยตำรวจเอกสมชายเพราะไปจับบ่อนของบิดาตน แต่ถ้ายิงโดยเหตุอื่นไม่เกี่ยวกับการได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๘ เท่านั้น

มาตรา ๒๘๙ (๒) (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานนั้น ต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ชอบด้วยกฎหมาย
ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ชอบก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๔/๒๔๙๑

กำนันและตำรวจต่างเป็นเจ้าพนักงานรักษาเหตุการณ์ในงานวัด ตำรวจจับผู้อื่นและ
บุตรกำนันโดยหาว่ากระทำผิดกฎหมาย กำนันเข้าขัดขวาง ตำรวจจึงยิงกำนันตาย การที่

กำนันใช้อำนาจขัดขวางนั้น เป็นการกระทำที่มีได้ปฏิบัติการในฐานะเจ้าพนักงาน ตำรวจมี

ความผิดตามมาตรา ๒๔๙ เท่านั้น

มาตรา ๒๘๙ (๒) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๗๑/๒๕๔๐

ผู้เสียหายเป็นนายอำเภอท้องที่ที่เกิดเหตุผู้เสียหายมีคำสั่งให้สถานบริการอาหารและเครื่องดื่มที่มีดนตรีบรรเลงและสถานที่เล่นสนุกเกอร์ของจำเลยหยุดบริการเพราะเปิดเกินเวลาและให้พนักงานของจำเลยไปตามจำเลยมาเพื่อรับทราบคำสั่งซึ่งทางราชการได้สั่งให้สถานบริการในท้องที่ที่เกิดเหตุต้องหยุดให้บริการในเวลา ๑ นาฬิกา โดยขณะที่ผู้เสียหายออกคำสั่งดังกล่าวก่อนเวลา ๑ นาฬิกาที่จำเลยจะต้องปิดสถานบริการตามคำสั่งของทางราชการเป็นอันมาก คำสั่งของผู้เสียหายที่ให้จำเลยปิดสถานบริการจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยคำสั่งทางราชการ ดังนั้นการใช้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับผู้อื่นซึ่งไม่ใช่ผู้อยู่ในความปกครองหรือสั่งการย่อมเป็นการผิดวิสัย เว้นแต่จะขอร้องกันเป็นการส่วนตัว วิธีปฏิบัติที่ผู้เสียหายทำไปบ่งชี้ว่าไม่ใช่การสั่งการในฐานะเจ้าพนักงานการกระทำของผู้เสียหายดังกล่าวมาทั้งหมด จึงมิใช่การกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๙ (๒)

มาตรา ๒๘๙ (๒) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๔๒

พฤติการณ์ของจำเลยที่ขับรถพุ่งเข้าชนสืบทำรวจตรี ป.ขณะเข้าทำการตรวจค้นขับรถด้วยความเร็วสูงสลับกับการห้ามล้อหลายครั้งในขณะที่สืบทำรวจตรี ป.นอนคว่ำหน้าอยู่บนฝากระโปรงด้านหน้าของรถที่จำเลยขับเพื่อให้สืบทำรวจตรี ป. ตกจากรถ ล้วนแต่มุ่งประสงค์ที่จะให้สืบทำรวจตรี ป. เป็นอันตรายถึงชีวิตทั้งสิ้น เมื่อไม่ถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่

มาตรา ๒๘๙ (๒) (ต่อ)

เพราะเหตุได้กระทำตามหน้าที่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๕๓/๒๕๑๙

จำเลยเป็นพลตำรวจออกปฏิบัติการตามแผนกวาดล้างโจรผู้ร้ายในฤดูแล้ง ระหว่างปฏิบัติการ ผู้บังคับกองพบจำเลยกำลังเมาสุราพกปืนยื่นขวางถนนอยู่จึงดึงตัวขึ้น เพราะเห็นว่าถ้าปล่อยไว้อาจจะไปก่อเหตุรุนแรงวายเป็นอันตราย ระหว่างทางจำเลยเอาลูกระเบิดที่มีอยู่ถอดสลักนิรภัยโยนเข้าไปใต้ที่นั่งของผู้บังคับกองแล้วจำเลยกระโดดรถหนี ลูกระเบิดได้ระเบิดขึ้น เป็นเหตุให้ผู้บังคับกองกับพวกบาดเจ็บ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานพยายามฆ่าเจ้าพนักงานเพราะเหตุได้กระทำตามหน้าที่

มาตรา ๒๘๙ (๒) (ต่อ)

ไม่รู้ว่าเป็นเจ้าพนักงาน ถือว่าขาดเจตนา

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๕๙๕/๒๕๕๖

ขณะเกิดเหตุผู้เสียหายทั้งสองกับพวกเดินทางไปยังบ้านพักของจำเลยเพื่อล่อซื้อยาเสพติดและจับกุมจำเลยโดยเฉพาะผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งปลอมตัวเป็นสายลับไปรับมอบยาเสพติดจากจำเลยยอมต้องปกปิดอำพรางตน ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะนำบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานตำรวจมาขวนขวี้ที่คอ อันจะทำให้เป็นที่ระแวงสงสัยต่อจำเลย ประกอบผู้เสียหายทั้งสองและพวกต่างมิได้แต่งเครื่องแบบตำรวจจะทำให้จำเลยทราบได้ในทันทีว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ ทั้งยังปรากฏว่าผู้เสียหายที่ ๑ เข้ากอดปล้ำจับกุมจำเลยในทันทีที่ขึ้นรถจักรยานยนต์ไปถึงบ้านพัก

ของจำเลย...

มาตรา ๒๘๙ (๒) (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๕๙๕/๒๕๕๖ (ต่อ)

ของจำเลยอันยอมทำให้วิญญูชนในสถานะเช่นเดียวกับจำเลยต้องแสดงอาการตื่นรนขัดขึ้น จำเลยนำสืบต่อสู้ว่าจำเลยเป็นบุคคลที่มีศรัทธามาก เกรงจะถูกทำร้ายจึงชักอาวุธปืนจากขอบกางเกงโดยยังไม่ทันได้จ่อหรือเล็งใส่ผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยไม่ทราบถึงสถานะของผู้เสียหายทั้งสองว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ และไม่มีเจตนาใช้อาวุธปืนเล็งยิงผู้เสียหายทั้งสอง ดังนั้น แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยกอดปล้ำต่อสู้กับผู้เสียหายที่ ๑ และขัดขึ้นการจับกุมของผู้เสียหายทั้งสองจนเกิดเหตุผู้เสียหายทั้งสองถูกกระสุนปืนจากอาวุธปืนของจำเลยจนได้รับอันตราย จำเลยก็ไม่มี ความผิดฐานต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย และโดยมีหรือใช้อาวุธและฐานพยายามฆ่าเจ้าพนักงาน

มาตรา ๒๘๙ (๓)

มาตรา ๒๘๙ (๓) บัญญัติว่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยเหลือหรือได้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

เพื่อความเข้าใจศึกษาคำถามดังต่อไปนี้

คำถามที่ ๑ ร้อยตำรวจเอกสมชายกำลังทำการจับกุมตัวคนร้ายในคดีฆ่า ก. ซึ่งเป็นนักกล้ามเดินผ่านมาเห็นและได้เข้าช่วยเหลือในการจับกุม แดงถือโอกาสดังกล่าวยิง ก. ตาย เพราะมีสาเหตุโกรธเคืองส่วนตัว แดงมีความผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๓) หรือไม่ เพราะเหตุใด ??

คำถามที่ ๒ ขณะที่ร้อยตำรวจเอกสมชายกำลังจับกุมตัวอยู่นั้น ก.เดินผ่านมาและคิดที่จะเข้าไปช่วย แต่ยังไม่ทันได้ไปช่วย เพียงแต่จะเข้าไปช่วยเท่านั้นก็ถูกแดงยิงถึงแก่ความตายด้วยสาเหตุส่วนตัวเสียก่อน เช่นนี้จะมี ความผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๓) หรือไม่ ??

มาตรา ๒๘๙ (๓) (ต่อ)

กรณีคำถามข้อ ๑ การฆ่าในขณะที่กำลังช่วยเหลือเจ้าพนักงานกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ ไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุฉุนใจ คือเจตนาพิเศษ ดังนั้น การกระทำของนายแดงเป็นความผิดตาม มาตรา ๒๘๙ (๓)

กรณีคำถามข้อ ๒ มาตรา ๒๘๙ (๓) ต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเกิดขึ้นแล้ว และจะต้องมีมูลเหตุฉุนใจในการฆ่า คือ ฆ่าเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยเจ้าพนักงานในการ ปฏิบัติหน้าที่ เมื่อแดงฆ่า ก. เป็นเรื่องโกรธแค้นส่วนตัวจึงไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๒๘๙ (๓) และก็ เช่นเดียวกัน การฆ่าหลังจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำหน้าที่ไปแล้ว จะต้องเป็นการฆ่าเพราะ เนื่องจากได้เข้าไปช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการกระทำตามหน้าที่เช่นเดียวกัน

มาตรา ๒๘๙ (๓) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗/๒๕๔๑

ต. เป็นหัวหน้าพนักงานเวรฝ่ายรักษาความปลอดภัย ได้รับแจ้งว่าจำเลยทั้งหกเข้ามา
รบกวนผู้โดยสารที่บริเวณห้องผู้โดยสารขาเข้า จึงสั่งให้ อ. ณ. และ ย. ให้ช่วยกันขับไล่จำเลยทั้ง
หกออกไปจากบริเวณดังกล่าว หากจำเลยทั้งหกไม่ยินยอมให้ทำการจับกุม เมื่อ ต. ซึ่งเป็นเจ้า
พนักงานไม่ร่วมเข้าจับกุมจำเลยทั้งหก เพียงแต่อนุญาต อ. ณ. และ ย. ซึ่งเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน
เข้าจับกุม จึงถือได้ว่ากรณีนี้ไม่มีเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือกระทำตามหน้าที่ เมื่อ อ. ณ. และ ย. เข้า
จับกุมจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการจับกุมโดยไม่มีอำนาจ แม้จำเลยจะต่อสู้ก็ถือเป็นการป้องกันโดยชอบ
ด้วยกฎหมาย

มาตรา ๒๘๙ (๓) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒๘/๒๕๑๕

ตำรวจขอแรง บ. เจ้าของรถยนต์ให้ขับติดตามจำเลยซึ่งเป็นคนร้าย เมื่อตามไปทันจำเลยวิ่งขึ้นตลิ่ง ตำรวจกับ บ. วิ่งแยกกันไล่ตามจำเลย จำเลยยิง บ. ได้รับอันตรายแก่กาย การกระทำของจำเลยเป็นการพยายามฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ ตามมาตรา ๒๘๙ (๓) ประกอบ ๘๐ ไม่ใช่การใช้กำลังประทุษร้ายในการต่อสู้หรือขัดขวางผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๓๘

ความผิดตามมาตรา ๑๓๘ ต้องเป็นการกระทำต่อผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายแต่กรณีตามมาตรา ๒๘๙ (๓) นั้น เป็นผู้ช่วยเหลือตามความเป็นจริงก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้และการเข้าช่วยเหลือนั้น แม้เจ้าพนักงานจะมีได้ขอให้ช่วยเหลือก็ตาม

มาตรา ๒๘๙ (๔)

มาตรา ๒๘๙ (๔) ข่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

“ไตร่ตรอง” หมายความว่า การข่าในครั้งนั้น ๆ ผู้กระทำมีโอกาศคิดทบทวนแล้ว จึงตกลงใจกระทำการข่า ดังนั้น การใช้เวลาในการคิดนานเพียงใดไม่น่าจะเป็นข้อสำคัญ สำคัญอยู่ตรงที่ว่า ได้มีการทบทวน แล้วจึงตัดสินใจหรือไม่ (ฎีกาที่ ๓๗๐/๒๕๒๗, ๔๓๓/๒๕๔๖, ๘๕/๒๕๕๓, ๒๗๔๖/๒๕๕๓, ๒๒๑๗/๒๕๕๖, ๗๓๕๐/๒๕๕๖, ๔๙๗/๒๕๕๗)

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑/๒๕๕๔

หลังจากผู้ตายใช้ขวดสุราตีศีรษะจำเลย ผู้ตายกับจำเลยยังได้รับประทานอาหารด้วยกันและจำเลยกลับไปบ้านแล้ว ต่อมาจนถึง ๒ ชั่วโมงเศษจำเลยจึงมาที่บ้านเกิดเหตุและใช้มีดโต้ฟันผู้ตายขณะที่ผู้ตายกับ ข. นอนหลับกันแล้ว เหตุการณ์ที่ผู้ตายใช้ขวดสุราตีศีรษะจำเลยได้ขาดตอนตั้งแต่นั้นรับประทานอาหารด้วยกัน จำเลยจึงมิได้กระทำความผิดในขณะที่บันดาลโทสะอยู่ แต่กระทำความผิดในภายหลังเป็นเวลานาน ถือได้ว่าเหตุบันดาลโทสะขาดตอนแล้ว และการที่จำเลยกลับบ้านนั้นคิดคำนึงที่บ้านตั้ง ๒ ชั่วโมง จึงไปทำร้ายตายในขณะที่กำลังนอนหลับในยามวิกาลและเวลาตีกองัดโดยใช้มีดโต้ขนาดใหญ่เลือกฟันผู้ตายที่ศีรษะ ใบหน้าและลำคอหลายครั้ง ซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญ หากถูกฟันอย่างแรงเพียงครั้งเดียวก็ถึงแก่ความตายแล้ว แม้จำเลยมิได้เตรียมมีดมาแต่จำเลยก็เตรียมไฟฉายมาค้นหาอาวุธซึ่งจำเลยทราบดีอยู่แล้วว่าที่บ้านเกิดเหตุมีมีดโต้ใช้เป็นอาวุธทำร้ายผู้ตายได้และใช้ไฟฉายส่องหาทำร้ายผู้ตายได้ไม่ผิดตัว พฤติการณ์ชี้ชัดว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๗๒๐/๒๕๕๙

จำเลยบอกให้โจทก์ร่วมอยู่ก่อนแล้ว ขับรถจักรยานยนต์ออกไปประมาณ ๓๐ นาที จึงขับรถกลับมายังที่เกิดเหตุแล้วลงจากรถมาใช้อาวุธปืนยิงโจทก์ร่วมทันที ระหว่างที่จำเลย ขับรถจักรยานยนต์ออกไปจากที่เกิดเหตุจนกระทั่งกลับมายังที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง จำเลย ย่อมมีเวลานานเพียงพอที่จะไตร่ตรองว่าจะใช้อาวุธปืนยิงโจทก์ร่วมหรือไม่ การที่จำเลย ตัดสินใจใช้อาวุธปืนยิงโจทก์ร่วม แต่โจทก์ร่วมไม่ถึงแก่ความตาย จำเลยมีความผิดฐาน พยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๐๓/๒๕๖๑

การที่จำเลยที่ ๑ ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินราดใส่ผู้ตายแล้วจุดไฟเผาผู้ตายเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอย่างกะทันหันโดยจำเลยที่ ๒ มิได้คบคิดนัดหมายกับจำเลยที่ ๑ มาก่อนจึงไม่ใช่เรื่องการแบ่งหน้าที่กันทำ จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ ร่วมกับจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดฐานฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน แต่พฤติการณ์ที่ผู้ตายโทรศัพท์ติดต่อกับจำเลยที่ ๒ แล้วจำเลยที่ ๒ บอกจำเลยที่ ๑ ว่าผู้ตายให้จำเลยที่ ๒ ไปพบผู้ตายที่บ้าน จำเลยที่ ๑ บอกให้จำเลยที่ ๒ แจ้งให้ผู้ตายไปพบยังสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ต้องบอกว่า จำเลยที่ ๑ จะเดินทางไปด้วย พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ ๒ ทราบมาก่อนว่าจำเลยที่ ๑ มีเจตนาจะทำร้ายผู้ตายซึ่งมีการคิดไตร่ตรองไว้ก่อนแล้ว และจำเลยที่ ๒ เพียงแต่มีเจตนาที่จะร่วมกับจำเลยที่ ๑ ทำร้ายผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเพื่อจะทำให้ผู้ตายได้รับอันตรายแก่กายหรืออันตรายสาหัสเท่านั้น แม้จำเลยที่ ๑ เลือกที่จะทำร้ายผู้ตายโดยการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง...

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๐๓/๒๕๖๑ (ต่อ)

เชื่อเพลิงเบนชินราดใส่ผู้ตายและจุดไฟเผาผู้ตายซึ่งเป็นการกระทำนอกเหนือเจตนาของจำเลยที่ ๒ ทำให้จำเลยที่ ๒ ไม่เป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน แต่เมื่อจำเลยที่ ๒ มีเจตนาที่จะร่วมกับจำเลยที่ ๑ ทำร้ายผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และการกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย จำเลยที่ ๒ ก็ต้องรับผลแห่งการกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายนั่นด้วย การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน แต่เป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๘๙ (๔) อันเป็นความผิดหลายอย่างซึ่งรวมอยู่ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามที่โจทก์ฟ้องและเป็นความผิดได้ในตัว ศาลฎีกาสามารถลงโทษในความผิดดังกล่าวตามที่ได้ความได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคท้าย ประกอบมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๒๕

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๙/๒๕๖๒

จำเลยที่ ๑ ใช้จอบซึ่งมีคมจอบกว้าง ๖ ถึง ๗ นิ้ว ด้ามยาว ๑.๕ เมตรเป็นอาวุธฟันผู้เสียหายและผู้ตาย ๑ ครั้ง คมจอบไม่ถูกผู้เสียหายเพราะหลบทันแต่ถูกที่ศีรษะของผู้ตายซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญ จำเลยที่ ๑ ย่อมเล็งเห็นผลในการกระทำของจำเลยที่ ๑ ได้ว่าอาจทำให้ผู้เสียหายและผู้ตายถึงแก่ความตายได้แม้มูลเหตุที่จำเลยที่ ๑ ไม่พอใจผู้เสียหายจะไม่ใช่สาเหตุร้ายแรงถึงขนาดที่จำเลยที่ ๑ จะต้องฆ่าผู้เสียหายและผู้ตายก็ตามก็ต้องถือว่าจำเลยที่ ๑ กระทำไปโดยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหายและผู้ตาย เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายและผู้เสียหายไม่ถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นและฐานพยายามฆ่าผู้อื่น

ทั้งการที่...

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๙/๒๕๖๒ (ต่อ)

ทั้งการที่จำเลยที่ ๑ ตระเตรียมจอบเป็นอาวุธดักรอทำร้ายผู้เสียหายและผู้ตาย เมื่อผู้เสียหาย ขับรถจักรยานยนต์มีผู้ตายนั่งซ้อนท้ายผ่านมาจำเลยที่ ๑ ใช้จอบฟันทำร้ายผู้เสียหายและผู้ตายทันทีโดยจำเลยที่ ๑ และผู้เสียหายกับผู้ตายไม่ได้ทะเลาะวิวาทหรือโต้เถียงกันอีก พฤติการณ์เช่นนี้แสดงว่าจำเลยที่ ๑ ได้วางแผนตระเตรียมการที่จะฆ่าผู้เสียหายและผู้ตายมาก่อนแล้ว จำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๖๓/๒๕๖๒

การที่จำเลยกับผู้เสียหายที่ ๑ ชกต่อยและแย่งย้ายจากกันแล้ว จำเลยบอกผู้เสียหายที่ ๑ ให้รออยู่ก่อน จำเลยจะกลับไปเอาอาวุธปืน แล้วจำเลยขับรถจักรยานยนต์ไปเอาอาวุธปืนของกลางกลับมาซึ่งที่เกิดเหตุโดยใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง นับเป็นเวลาเพียงพอที่จำเลยสามารถระงับสติอารมณ์ทำให้โทสะหมดสิ้นไปและกลับมามีสติสัมปชัญญะได้ ดังนั้น เมื่อจำเลยเดินทางกลับมาซึ่งที่เกิดเหตุแล้วใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายที่ ๑ จึงเป็นเหตุการณ์ที่ขาดตอนกันไปแล้ว จำเลยจะอ้างว่าเป็นการตัดสินใจเฉพาะหน้าและไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อนหาได้ไม่ พฤติการณ์ของจำเลยบ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยตระเตรียมการพร้อมที่จะกลับไปฆ่าผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยจึงมีเจตนาฆ่าผู้เสียหายที่ ๑ โดยไตร่ตรองไว้ก่อน เมื่อผู้เสียหายที่ ๑ ไม่ถึงแก่ความตาย จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหายที่ ๑ โดยไตร่ตรองไว้ก่อน

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

แม้ผู้กระทำจะมีสาเหตุกับผู้ตายมาก่อน แต่หากได้พบผู้ตายโดยบังเอิญแล้ว กระทำในทันทีทันใด เช่นนี้ก็ไม่เป็นฆาตโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๔๑/๒๕๓๒

จำเลยที่ ๑ กับผู้ตายเคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันมาก่อน วันเกิดเหตุจำเลยทั้งสองพบกับผู้ตายและ ว. โดยบังเอิญ จำเลยที่ ๑ ใช้ไม้ไล่ตีผู้ตาย จำเลยที่ ๒ ไม่เคยโกรธเคืองกับผู้ตายมาก่อน จึงไม่ได้ร่วมไล่ตี แต่เมื่อ ว. หยิบไม้ จำเลยที่ ๒ หยิบไม้คานมาถือและห้ามไม่ให้ ว. เข้าไปช่วยผู้ตาย จึงเป็นการให้ความช่วยเหลือจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิด เมื่อผู้ตายถูกจำเลยที่ ๑ ตีตาย จำเลยที่ ๒ มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘ ประกอบ ๘๖

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๕๓๙/๒๕๔๑

จำเลยและผู้เสียหายอยู่หมู่บ้านเดียวกันและเป็นเพื่อนกันมาก่อน หากมีใจคิดฆ่าผู้เสียหาย หลังทะเลาะวิวาทคงกระทำไปแล้ว ไม่รอจนเวลาผ่านไปประมาณ ๓ เดือน แม้ได้ความว่าจำเลย ยังผูกใจเจ็บก็ไม่อาจแปลได้ว่าจำเลยคิดฆ่าผู้เสียหายตลอดมา เมื่อจำเลยพบผู้เสียหายในงานวัดจึง เกิดความคิดแค้นเคืองโดยไม่ได้พักหรือเตรียมอาวุธมาก่อนแสดงว่าความคิดที่จะฆ่าผู้เสียหาย เพิ่งเกิดขึ้นในงานวัดดังกล่าว การที่จำเลยกลับบ้านไปนำมีดมาฟันผู้เสียหายในทันทีจึงไม่แตกต่าง กับการที่จำเลยนำอาวุธใกล้เคียงมาฟัน จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๐๕๒/๒๕๖๒

การฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หมายความว่า ก่อนทำการฆ่าผู้กระทำความผิดได้คิดไตร่ตรองทบทวนแล้วจึงตกลงใจกระทำความผิด ไม่ใช่กระทำให้โดยปัจจุบันทันด่วน การที่จำเลยมาพบผู้ตายอยู่ในร้านเกิดเหตุ และจ้องหน้ากันครึ่งหนึ่งแล้วกลับบ้านประมาณ ๕ - ๑๐ นาที จำเลยก็กลับเข้ามาในร้านอีกครั้งหนึ่ง จนเกิดเหตุยิงผู้ตาย ก็จะไม่แปลความว่าจำเลยคิดทบทวนและเตรียมการเพื่อฆ่าผู้ตายหาได้ไม่ เพราะวก่อนเกิดเหตุจำเลยและผู้ตายพบกันที่ร้านเกิดเหตุโดยบังเอิญ เมื่อมีการจ้องหน้ากันแล้วจำเลยได้ออกจากร้านดังกล่าวไปประมาณ ๕-๑๐ นาที ก็กลับมาที่ร้านโดยไม่คาดคิดว่าจะพบผู้ตายอีก จึงเห็นได้ว่าจำเลยมาพบผู้ตายที่ร้านเกิดเหตุแล้วมีความคิดที่จะแก้แค้นผู้ตายหลังจากที่มีการโต้เถียงกัน แสดงว่าจำเลยมีความคิดที่จะฆ่าผู้ตายเพิ่งเกิดขึ้นภายหลังเมื่อพบเห็นผู้ตายภายในร้านเกิดเหตุ อันเนื่องมาจากจำเลยและผู้ตายมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน การกระทำของจำเลยยังถือไม่ได้ว่ากระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน จำเลยคงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘ เท่านั้น

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๘๑/๒๕๖๗

เหตุการณ์ตอนที่จำเลยกับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงพยายามฆ่าผู้เสียหายที่ ๑ ได้ผ่านพ้นไปแล้ว การที่จำเลยกับพวกร่วมกันขับรถกระบะพาผู้เสียหายที่ ๑ ออกจากบ้านที่เกิดเหตุไปยังคลองชลประทาน ๒ ขวา ซึ่งอยู่คนละจังหวัด จำเลยกับพวกละแวกมีโอกาสคิดไตร่ตรองทบทวนและตัดสินใจอยู่เป็นเวลานานว่าจะยิงผู้เสียหายที่ ๑ ให้ถึงแก่ความตายหรือไม่ การที่จำเลยกับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายที่ ๑ จนถึงแก่ความตาย จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหายที่ ๑ ให้ถึงแก่ความตายอันเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน ตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙ (๔)

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๓/๒๕๖๓

จำเลยกับผู้เสียหายที่ ๒ อยู่กินฉันสามีภริยาและมีบุตรด้วยกัน เพิ่งเลิกคบหากันก่อนเกิดเหตุเพียงหนึ่งเดือน ความสัมพันธ์ยังคงมีอยู่ไม่ถึงกับตัดขาดทีเดียว การที่จำเลยขับรถจักรยานยนต์ตามหาผู้เสียหายที่ ๒ ในขณะที่เพิ่งมีปากเสียงกัน จำเลยจึงอยู่ในสภาวะอารมณ์ขุ่นเคืองและโกรธมากกว่าที่จะวางแผนหรือใคร่ครวญตรึกตรองหาวิธีทำร้ายผู้เสียหายที่ ๒ เมื่อจำเลยเห็นผู้เสียหายที่ ๒ บริเวณบ้านที่เกิดเหตุโดยบังเอิญ จำเลยเลยวิ่งรถกลับไปจอดหน้าบ้านที่เกิดเหตุแล้วเดินเข้าไปหา ผู้เสียหายที่ ๒ เห็นจำเลยก็วิ่งหนี จำเลยวิ่งตามไปใช้อาวุธมีดที่พกติดตัวมาแทงทำร้าย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกันได้รับอันตรายสาหัสเป็นเหตุการณณ์เฉพาหน้า จำเลยกระทำไปโดยขาดความยับยั้งชั่งใจและขาดสติ ด้วยคิดว่าผู้เสียหายที่ ๒ ตีจากและหันไปคบกับผู้เสียหายที่ ๓ พยานหลักฐานที่โจทก์นำเสนอยังมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยกระทำความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๔๙/๒๕๖๔ การกระทำความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนนั้น หมายความว่า ก่อนกระทำความผิดผู้กระทำความผิดได้คิดไตร่ตรองทบทวนแล้วจึงตกลงใจกระทำความผิดไม่ใช่กระทำไปโดยปัจจุบันทันด่วน ทั้งการไตร่ตรองไว้ก่อนเป็นเหตุเกี่ยวกับเจตนาส่วนตัวของผู้กระทำความผิด ผู้ร่วมกระทำความผิดที่มีได้ไตร่ตรองไว้ก่อนไม่มีความผิดด้วย เพราะกฎหมายมุ่งถึงการไตร่ตรองไว้ก่อนซึ่งเป็นสภาพจิตใจของแต่ละคน การจะเป็นตัวการร่วมกันกระทำความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนจึงต้องมีลักษณะเป็นการวางแผนการคบคิดร่วมกันมาแต่ต้นที่จะไปฆ่าผู้อื่นหรือไปดักฆ่าผู้อื่นโดยมีพฤติการณ์ร่วมกันมาตั้งแต่ต้น

ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับ บ. หรือผู้เสียหายทั้งเจ็ดมาก่อน ทั้งก่อนเกิดเหตุขณะที่ ว. และจำเลยกับพวกอยู่ที่บ้านของจำเลย ว. เป็นผู้ชักชวนจำเลยกับพวกไปก่อเหตุ โดยจำเลยไม่เคยรู้จัก ศ. และ ส. กับพวกมาก่อน ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ร่วมวางแผนกับ ว. ศ. และ ส. กับพวกด้วย จำเลยรู้แต่ว่าพวกของ ศ. มีอาวุธปืนติดตัวจะไปก่อเหตุเท่านั้น การที่จำเลยร่วมเดินทางไปกับ ว. และพวกเพื่อไปรวมก่อเหตุจึงเป็นการตัดสินใจในทันทีทันใดนั่นเอง ดังนี้ จำเลยคงมีความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นเท่านั้น ไม่มีความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

ในกรณีที่มีผู้ร่วมกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งอาจมีความผิดตาม
มาตรา ๒๘๙ (๔) แต่อีกคนเพิ่งเข้ามาร่วมในขณะที่กระทำความผิด คนหลังมีความผิดตาม
มาตรา ๒๘๘, ๘๓ (ฎีกาที่ ๔๓๓/๒๕๔๖)

ในกรณีที่ถูกร่มแหงโดยเหตุอันไม่เป็นธรรมและกระทำต่อผู้ก่อเหตุในขณะนั้นย่อม
เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ แต่ถ้าปล่อยเวลาให้ผ่านไปแล้วกลับมากระทำใน
ภายหลัง อาจกลายเป็นไตร่ตรองไว้ก่อน (ฎีกาที่ ๓๕๗๖/๒๕๓๓ , ๔๗๒๑/๒๕๕๕)

มาตรา ๒๘๙ (๔) (ต่อ)

มีคำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ คือคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๐๓๔/๒๕๕๔ ที่วินิจฉัยว่า เดิมมีเจตนาไตร่ตรองทำร้าย แล้วมาเปลี่ยนเป็นเจตนาฆ่าในภายหลัง ศาลฎีกาพิพากษาว่ามีความผิดตามมาตรา ๒๘๘ เท่านั้น

การกระทำโดยพลาดโดยไตร่ตรองไว้ก่อนมิได้ เพราะการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนมิใช่เรื่องฐานะหรือความสัมพันธ์ (ฎีกาที่ ๒๘๓๒/๒๕๓๘)

มาตรา ๒๘๙ (๕)

มาตรา ๒๘๙ (๕) ฆ่าผู้อื่นโดยทรमानหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศรัทิย์ ให้ความเห็นว่า ฆ่าโดยทรमान หมายความว่าฆ่าโดยการกระทำที่มีได้ตายในทันที แต่ทำให้ได้รับความลำบากจนตายลงในที่สุด ความลำบากที่ได้รับเป็นผลแห่งการกระทำก่อนตาย

ส่วนการฆ่าโดยทารุณโหดร้าย หมายความว่าฆ่าโดยวิธีการที่ดุร้ายยิ่งกว่าการกระทำให้ตายโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ถูกฆ่าอาจตายในทันทีโดยไม่ได้รับความลำบากเลยก็ได้ ในการกระทำโดยทรमानหรือโดยทารุณโหดร้ายนี้ ไม่มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายจึงต้องวินิจฉัยตามความรู้สึกของวิญญูชนว่าเป็นการทรमानหรือทารุณหรือไม่

มาตรา ๒๘๙ (๕) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๙/๒๕๓๖

จำเลยรู้เห็นเป็นใจกับคนร้าย หลอกพาผู้ตายไปฆ่าโดยจุดไฟเผาทั้งบ้าน จับผู้ตายแก่ผ้าเอาเชือกมัดมือและเท้า เอาล้อยางรถยนต์สามตัวกับน้ำมันราดและจุดไฟเผาผู้ตาย ซึ่งผู้ตายจะไม่ตายทันที แต่จะได้รับความเจ็บปวดทรมานเป็นเวลานานก่อนจะสิ้นใจ แสดงว่าประสงค์จะให้ผู้ตายได้รับความลำบากแสนสาหัสก่อนตาย

ตามฎีกาข้างต้นเป็นทั้งทรมาน ทารุณโหดร้าย และไตร่ตรองไว้ก่อน ความผิดตาม มาตรา ๒๘๙ ไม่จำเป็นต้องผิดแต่เพียงอนุมาตราใดมาตราหนึ่งเท่านั้น เรื่องนี้มีการวางแผน จึงเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อนอีกกรณีหนึ่งด้วย

มาตรา ๒๘๙ (๕) (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๙/๒๕๑๐

จำเลยและผู้ตายอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส จำเลยใช้มือและเท้าทำร้ายผู้ตาย โดยทำร้ายบ้างหยุดบ้างสลับกันเป็นระยะ รวมประมาณ ๘ ชั่วโมง ไม่ได้ความว่าจำเลยทำร้ายผู้ตายโดยลักษณะและความรุนแรงเพียงใด ลักษณะบาดแผลที่แพทย์ว่าอาจทำให้ถึงตายได้ คือ หน้าบวม ศีรษะบวม และไตแตก ไม่มีเหตุผลพอจะพิจารณาประกอบบาดแผลว่าจำเลยกระทำในลักษณะรุนแรงที่อาจเห็นผลได้ ว่าน่าจะทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาโดยกระทำ ทารุณโหดร้ายตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๐ วรรคสอง

เรื่องนี้เป็นการทำร้ายภริยาต่อเนื่องเป็นเวลาถึง ๘ ชั่วโมง ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นการทารุณโหดร้ายแต่ที่ไม่ฟังว่าเป็นเจตนาฆ่า ศาลฎีกาพิจารณาจากบาดแผลซึ่งไม่สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาหรือเล็งเห็นผลได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า เมื่อมีความตายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากผลของการกระทำโดยเจตนาทำร้าย จึงมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา เมื่อการกระทำเป็นการทารุณจึงต้องรับโทษตามมาตรา ๒๙๐ วรรคสอง

มาตรา ๒๘๙ (๕) (ต่อ)

การฆ่าโดยการยิง เมื่อยิงเสร็จแล้วจับกदनํ้า ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการกระทำต่อเนื่องที่
ต้องการให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย เป็นวิธีการธรรมดาจึงไม่เป็นการทารุณโหดร้าย (ฎีกาที่ ๑๙๐๖/
๒๕๒๐) เช่นเดียวกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๘๘/๒๕๔๕ วินิจฉัยว่าการใช้ลูกระเบิดฆ่าเป็น
ลักษณะที่จะทำให้ตายโดยใช้อาวุธร้ายแรง มีอำนาจแห่งการทำลายโดยกว้างขวางมิได้มีกระทำ
อันแสดงถึงความทารุณโหดร้ายเป็นพิเศษแต่ประการใด จึงไม่เข้าลักษณะการทำทารุณโหดร้าย
หรือโหดร้ายหลายนัดจนล้มลงแล้วจ่อยิงที่ศีรษะและใช้ขวานฟันหลายที ศาลฎีกาว่าไม่เป็นทารุณ
โหดร้าย (ฎีกาที่ ๑๐๔/๒๕๑๐) หรือใช้ไม้ตีหลายทีแต่ยังไม่ตาย จึงใช้ผ้ารัดคออีกจนตายเป็นวิธี
ธรรมดาในการฆ่า (ฎีกาที่ ๗๐๘/๒๕๓๕ และ ๕๘๖๕/๒๕๔๓)

มาตรา ๒๘๙ (๕) (ต่อ)

การฆ่าโดยใช้อาวุธปืนยิงแล้วกดน้ำให้ตายหรือใช้ไม้ตีหลายที จนกะโหลกศีรษะแตกก็เคยวินิจฉัยว่าไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๒๘๙ (๕) แต่ก็มีฎีกาที่ **๕๗๖-๕๗๗/๒๕๔๕** วินิจฉัยใช้ของแข็งตีศีรษะผู้ตายทั้งสามจนกะโหลกแตก เนื้อสมองไหลและจับกดน้ำในขณะที่ยังไม่ตายเป็นการกระทำโดยทารุณโหดร้าย

ในเรื่องนี้ อาจมีผู้โต้แย้งว่าการฆ่าโดยใช้ไม้ตีต้องถือว่าร้ายสำคัญ คือ ศีรษะ และตีโดยแรงจึงจะมีเจตนาฆ่าเป็นการฆ่าโดยสภาพของมันเอง ส่วนที่มีผู้ตายถึง ๓ คน ถ้านำไปเปรียบเทียบกับการใช้ระเบิดสังหารมีคนตายจำนวนมากกว่า เหตุใดฎีกาดังกล่าวจึงวินิจฉัยว่าไม่เป็นการทารุณโหดร้าย และมีฎีกาที่ **๑๘๑๗/๒๕๔๖** วินิจฉัยว่าการใช้มีดเชือดคอมีบาดแผลยาวรอบคอ เป็นการกระทำโดยทารุณโหดร้าย แต่ก็มีฎีกาที่วินิจฉัยว่าใช้มีดฟันบาดแผลถึง ๑๑ แห่งไม่เป็นการทารุณโหดร้าย (ฎีกาที่ ๑๔๒๗/๒๕๑๑) และ ๒๖๓/๒๕๓๑ ต้องการไล่ผีปอบจึงใช้ไม้ตีและมีดฟันนานถึง ๒ ชั่วโมง ไม่เป็นทารุณโหดร้าย

มาตรา ๒๘๙ (๕) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๕๐/๒๕๓๒ (ประชุมใหญ่)

จำเลยนำสารพิษสตริกนินให้ผู้ตายเสพรับเข้าสู่ร่างกายจนถึงแก่ความตายโดยวางแผนเตรียมการไว้ก่อน จำเลยทยอยให้ผู้ตายเสพรับสารพิษดังกล่าวเป็นระยะๆ แล้วแต่โอกาสจะอำนวย ทำให้ผู้ตายป่วยเจ็บได้รับความทุกข์ทรมานตลอดมา จนเมื่อหันเหความสนใจของผู้อื่นไปจากอาการของสารพิษได้แล้ว จึงเพิ่มจำนวนสารพิษให้ผู้ตายจนถึงขีดที่ร่างกายไม่สามารถต้านทานได้และถึงแก่ความตายในที่สุด ย่อมแสดงให้เห็นว่าจำเลยประสงค์ให้ผู้ตายได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อนตาย อันมิใช่เป็นการฆ่าโดยทั่วไป

มาตรา ๒๘๙ (๕) (ต่อ)

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๒๖/๒๕๖๔

จำเลยมาดักรอผู้เสียหายและโต้เถียงทะเลาะกัน จำเลยเดินไปเอาน้ำมันจากท้ายรถกระบะมาราดใส่ผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายพูดท้าทายให้จำเลยจุดไฟ จำเลยจึงจุดไฟแช็กโยนใส่ผู้เสียหายแสดงให้เห็นว่า แม้จำเลยเตรียมน้ำมันเชื้อเพลิงที่นำมาใช้ก่อเหตุไว้ เมื่อจำเลยกับผู้เสียหายพูดจาทกลงกันไม่ได้ จำเลยจึงไปเอาน้ำมันมาราดเพื่อเผาผู้เสียหาย เหตุที่เกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องที่จำเลยมิได้ตัดสินใจเด็ดขาดที่จะจุดไฟเผาผู้เสียหายมาก่อน หากแต่เมื่อผู้เสียหายให้hydratเพื่อพูดจาทกลงกันแล้วจึงเกิดการทะเลาะโต้เถียงท้าทายกันจำเลยจึงเดินกลับไปเอาน้ำมันมาราดใส่ผู้เสียหาย ซึ่งก็ยังไม่จุดไฟในทันที เมื่อผู้เสียหายพูดท้าทายอีกจำเลยจึงจุดไฟ ทั้งนี้ปริมาณของน้ำมันที่ใช้มีเพียงครึ่งของขวดน้ำขวดเล็กเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก และเทราดเพียงที่เสื้อบริเวณหน้าอก เมื่อไฟติดแล้วจำเลยก็ช่วยถอดเสื้อของผู้เสียหายออกในทันทีเพื่อไม่ให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายจากการกระทำของจำเลยบาดแผลไฟไหม้ของผู้เสียหายมีเพียง ๑๓ เปอร์เซ็นต์ของร่างกายไม่ทำให้ถึงแก่ความตาย พฤติการณ์แห่งคดีดังกล่าวแสดงว่าจำเลยตัดสินใจลงมือทำร้ายผู้เสียหายหลังจากเกิดการทะเลาะกันจนจำเลยเกิดโทสะจริตตัดสินใจกลับไปเอาขวดน้ำมันที่รถกระบะมาเทราดใส่ผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส โดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๒๘๙ (๕) เท่านั้น หาได้เป็นความผิดฐานพยายามฆ่าโดยทรมานหรือโดยการกระทำทารุณโหดร้าย

มาตรา ๒๘๙ (๖)

มาตรา ๒๘๙ (๖) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการหรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น

ความผิดอย่างอื่นน่าจะเป็นความผิดทางอาญา แม้จะเป็นความผิดหลุโทษก็อยู่ในความหมายนี้

ข้อสังเกต

ประการแรก คือจะต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อเตรียมการจะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิดอย่างอื่นถ้าไม่มีเจตนาพิเศษก็ไม่เข้ามาตรา ๒๘๙ (๖)

ประการที่สอง มาตรา ๒๘๙ (๖) เป็นเรื่องที่ยังไม่มีการกระทำความผิดอย่างอื่นเกิดขึ้น ต่างกับ มาตรา ๒๘๙ (๗) ซึ่งจะต้องมีความผิดอื่นเกิดขึ้นแล้ว จึงมีการฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์ เพื่อปกปิดการกระทำความผิดหรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ความผิดอย่างอื่นที่มุ่งหมายที่จะกระทำอาจจะหมายถึงความผิดอีกอันหนึ่งอาจจะเป็นกรรมเดียวกันหรือต่างกรรมก็ได้

มาตรา ๒๘๙ (๖) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๗/๒๕๓๒

จำเลยยิงผู้เสียหายโดยเจตนาฆ่า เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่า ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๗ อีกบทหนึ่ง จำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิดลักทรัพย์ของผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙(๖) ประกอบ ๘๐ มิใช่มาตรา ๒๘๙ (๗) ซึ่งเป็นการฆ่าเพราะได้กระทำความผิดอื่นมาแล้ว

* ฎีกาฉบับนี้แยกให้เห็นความแตกต่างระหว่าง มาตรา ๒๘๙ (๖) กับ ๒๘๙ (๗) แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๖) กับ ๒๘๙ (๗) อาจจะมีได้จากการกระทำในคราวเดียวกัน

มาตรา ๒๘๙ (๖) (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗๕/๒๕๐๘

จำเลยกับพวกร่วมกันฉุดคร่าผู้เสียหายเพื่อประโยชน์ของจำเลยที่จะทำการอนาจาร และข่มขืนกระทำชำเรา ขณะที่ความผิดฐานฉุดคร่ายังไม่สำเร็จ บิดาของผู้เสียหายเข้าไปขัดขวาง จำเลยสั่งให้พวกของจำเลยใช้ปืนยิงบิดาของผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ดังนี้ จำเลย ผิดฐานร่วมเป็นตัวการฆ่าเพื่อให้ความสะดวกในการที่จำเลยกับพวกจะฉุดคร่าผู้เสียหายเพื่อ ทำอนาจารและกระทำชำเรา อันเป็นประโยชน์ที่เกิดแก่การกระทำผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๖) และ (๗)

มาตรา ๒๘๙ (๗)

มาตรา ๒๘๙ (๗) ข่มขู่ผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อหลีกเลียงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้กระทำให้

ข้อสังเกตคือ ต้องมีการกระทำความผิดอื่นมาแล้ว และจะต้องเป็นการข่มขู่โดยมีเจตนาพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๔ ประการดังนี้

๑) ข่มขู่เพื่อจะเอาผลประโยชน์

๒) ข่มขู่เพื่อเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์ แตกต่างจากข้อ ๑ ตรงที่ว่า ข้อ ๑ ยังไม่ได้ผลประโยชน์จึงต้องข่มขู่เพื่อจะเอาผลประโยชน์ ส่วนข้อ ๒ นั้น ได้ผลประโยชน์ไว้แล้วแต่จะเอายึดผลประโยชน์นั้นต่อไปจึงข่มขู่โดยมีเจตนาดังกล่าว

๓) เพื่อปกปิดความผิดของตน เช่น ก. ลักทรัพย์ ข. มีคนมาเห็น ก. จึงข่มขู่ผู้นั้นเสีย

๔) เพื่อหลีกเลียงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำให้ เช่น ก. ลักทรัพย์และยิงเจ้าทรัพย์ที่วิ่งไล่ตามจับ (ฎีกาที่ ๔๗๒/๒๕๑๒)

มาตรา ๒๘๙ (๗) (ต่อ)

คำว่า “ผลประโยชน์” ตามมาตรา ๒๘๙ (๗) ไม่จำเป็นต้องเป็นผลประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ดังจะเห็นได้จากในกรณีที่มีการฉุดคร่าอนาจารและได้ข่มขู่ที่จะเข้ามาช่วยเหลือก็ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการที่จะเอาตัวผู้ที่ถูกฉุดคร่าไว้ทำการข่มขืนต่อไป (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗๕/๒๕๐๘)